

SP7MK_SSPU Specializace: Strategie vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení

SP4RC_SSP3 Specializace 3 Specifické poruchy učení

Vyučující: PhDr. Mgr. Soňa Chaloupková, Podzim 2011

Pdf MU

Kontakt: chaloupkova@ped.muni.cz

Projevy SPU v období dospívání a dospělosti

Projevy jedince s SPU v dospělosti

- Projevy SPU v dospělosti jsou různorodé a závisí na mnoha faktorech:
- Rodinné a školní prostředí.
- Rodinné a pracovní prostředí.
- Osobnostní vlastnosti a specifika osobnosti.
- Dědičnost, proces zrání.
- V některých případech porucha v období dospívání výrazně slábne.
- V některých případech je porucha v období dospívání výrazně kompenzována.
- V některých případech působí porucha v dospělosti výrazné obtíže.

Projevy SPU v dospělosti záleží na nárocích společnosti:

- Nepřiměřený tlak společnosti zaměřené na úspěch, kariéru, peníze.

- Tempo doby.
- Potíže s porozuměním novým informacím.
- Neschopnost rychle reagovat na změny.
- Obtíže v orientaci ve vztazích.
- Obtíže v komunikaci.

Příznaky přetrvávají až v 70% případů:

- 1/3 „dozraje“ – dozrání CNS, bez následků.
- 1/3 „kompenzuje“ – kompenzace SPU, strategie
- 1/3 má potíže (dodržování norem, sociální problémy).

Projevy SPU v dospělosti ve 3 základních oblastech:

- Učení – proces nabývání nových vědomostí a dovedností.
- Motivace – vliv negativní zkušenosti.
- Sociální vztahy – poruchy v oblasti prožívání, rodinný a pracovní život, adaptace ve společnosti.

Projevy jedince s SPU v dospělosti

- Potíže dospělých jedinců s SPU ve čtení:
- Obtíže rychle a přesně rozpoznat slova, zvláště slov delších, méně frekventovaných, se souhláskovými shluky.
- Obtíže ve čtení nových nebo neobvyklých slov.
- Fonologické funkce nedostatečně rozvinuty.
- Dekódování slov vyžaduje velké úsilí.
- Nepřesná artikulace.
- Diagnostika SPU v dospělosti
- Porozumění textu:

- Hlasité i tiché čtení s porozuměním → úroveň podle normy pro určitý ročník.
- Klást otázky, vztahující se přímo k textu.

Diagnostika SPU v dospělosti

- Fonologické zpracování textu:
- Úkoly pro *fonologickou vnímavost, fonologickou paměť a fonologické pojmenování.*
- Stejná slabika na začátku slova: *maso x mapa, pomoc x hadr*
- Stejná slabika na konci slova: *postel x kostel, hora x ruce*
- První dvě hlásky slova, která netvoří slabiku: *plavat x plod, proč x sleva*
- Poslední dvě hlásky, které netvoří slabiku: *list x plést, dort x tank*
- Slovo, která začíná stejnou hláskou: *nora x návrat, těsto x kosa*
- Slovo, které končí na stejnou hlásku: *náruč x boháč, nos x lék*
- Stejná hláska uprostřed slova: *beran x národ, plíce x změna*

POKORNÁ, V. *Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení.* 2008.

CARAVOLASOVÁ, VOLÍN. *Baterie diagnostických testů dovedností gramotnosti pro žáky 2. až 5. roč.* 2005.

HORŇÁKOVÁ, KAPÁLKOVÁ, MIKULAJOVÁ. *Jak mluvit s dětmi od narození do tří let.* 2009.

Přístupy k nápravě SPU jedince v dospělosti

- Pokorná (2010) navrhuje nápravu 2 základních oblastí:

- Náprava základních dovedností – čtení, psaní a matematiky.
- Rozšíření, zpřesnění a systematické uspořádání všeobecných vědomostí.

Přístupy k nápravě SPU jedince v dospělosti

- Technologická podpora (PC programy, které upozorňují na nejdůležitější informace v textu a připraví přehledný zápis, notebooky používané při přednáškách, programy na převod mluveného slova do psané formy, textový editor s jazykovou korekcí používaný při zkouškách, odkaz k doporučením pro studenty s SPU na VŠ, zahraničí).
- Feuersteinova metoda Instrumentálního obohacení (rozvoj všech kognitivních funkcí).

Podpora jedince s SPU v zaměstnání

- Pokorná (2010) – zahraniční zkušenosti:
- „Nedoporučovat klientovi rekvalifikaci a neupozorňovat na nevhodnost vybrané profese „(Pokorná 2010, s. 142).
- Zejména využití PC pro zápis dat a organizování úkolů.
- Odhalení úrovně gramotnosti zaměstnanců (10-15 % zaměstnanců má SPU).

Práce s textem u dospělých jedinců s SPU

- Pokorná (2010) – zahraniční zkušenosti:
- Vyhledávat v textu definovaná slova.
- Vysvětlit význam slov ústně i písemně.
- Uvažovat, jakým způsobem by se dala slova nahradit.

- Vyhledávat synonyma, homonyma, antonyma.
- Vyhledávat ustálená slovní spojení.
- Pokládat otázky, související s textem.
- Nacvik čtení v malých skupinkách při vzájemné kontrole.
- Nacvičovat čtení současně s psaním.
- Psát krátké příběhy.
- Čtení se současným poslechem textu.
- Knihy, kde je málo slov (pouze motivace).
- Frekventovaná slova (zvyšuje rychlost čtení).

BARTOŇOVÁ, M. *Kapitoly ze specifických poruch učení I. Vymezení současné problematiky*. Brno: MU PdF. 2004.
POKORNÁ, V. *Vývojové poruchy učení v dětství a dospělosti*. Praha: Portál, 2010.